NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
M. POIARES MADURO
prednesené 13. júla 2006 [1]

1. Súdny dvor má rozhodnúť o odvolaní podanom Komisiou Európskych spoločenstiev proti rozsudku Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 12. júla 2005, De Bry/Komisia (ďalej len „napadnutý rozsudok") [2], ktorým sa vyhovelo návrhu na zrušenie rozhodnutia z 26. mája 2003 schvaľujúceho správu o hodnotení služobného postupu žalobcu (ďalej len „správa o hodnotení") za obdobie od 1. júla 2001 do 31. decembra 2002 predovšetkým z dôvodu, že prijatím tejto správy sa porušilo právo úradníka na obranu.

2. Hoci sú skutkové okolnosti tejto veci relatívne jednoduché, odvolací dôvod uvádzaný odvolateľkou vyžaduje od Súdneho dvora spresnenie rozsahu práva úradníka na obranu, ktoré mu musia nadriadení poverení jeho hodnotením zaručiť.

1 — Jazyk prednesu: portugalčina.

2 — T-157/04, Zb. VS s. I-A-199, II-901.

I — Rámec odvolania

A — *Uplatniteľné predpisy*

3. Podľa článku 43 Služobného poriadku úradníkov Európskych spoločenstiev (ďalej len „služobný poriadok") spôsobilosť, výkonnosť a správanie v službe každého úradníka, s výnimkou úradníkov v triedach A 1 a A 2, sú predmetom pravidelnej správy vypracovanej aspoň raz za dva roky za podmienok stanovených každou inštitúciou.

4. Komisia prijala 26. apríla 2002 rozhodnutie o všeobecných vykonávacích ustanoveniach článku 43 služobného poriadku (ďalej len „rozhodnutie VVU"), ktorého článok 1 predpokladá vypracovanie pravidelnej správy s názvom „Správa o hodnotení služobného postupu týkajúca sa spôsobilosti, výkonnosti a správania sa v službe každého člena stáleho personálu".

5. Podstatné náležitosti hodnotiaceho konania vyplývajúce z tohto normatívneho aktu možno zhrnúť takto.

6. Účastníkmi tohto konania sú, po prvé, hodnotiteľ, ktorý je vo všeobecnosti vedúcim odboru ako priamy nadriadený hodnoteného úradníka (článok 3 ods. 1 rozhodnutia VVU), po druhé, overovateľ, ktorý je vo všeobecnosti riaditeľom, ako priamy nadriadený hodnotiteľa (článok 2 ods. 2 a článok 3 ods. 1 rozhodnutia VVU) a nakoniec revízny hodnotiteľ, ktorý je v zásade generálnym riaditeľom, ako priamy nadriadený overovateľa (článok 2 ods. 4 rozhodnutia VVU).

7. Hodnotiace konanie je opísané v článkoch 7 a 8 rozhodnutia VVU. Začína „vlastným hodnotením" vykonaným hodnoteným úradníkom, ktoré bude tvoriť neoddeliteľnú súčasť konečnej správy. Nasleduje rozhovor medzi úradníkom a hodnotiteľom, ktorý vypracuje správu a odovzdá ju dotknutému úradníkovi. Úradník správu buď podpíše a vráti, pričom správa sa po jej podpísaní hodnotiteľom a potvrdení overovateľom stáva konečnou, alebo požiada o pohovor s overovateľom, na základe ktorého overovateľ správu buď potvrdí alebo zmení. Ak hodnotený úradník nesúhlasí s rozhodnutím overovateľa, môže overovateľa požiadať o predloženie správy hodnotiacemu výboru s paritným zastúpením (ďalej len „HV"). Úlohou HV je overiť, či bola správa o hodnotení vypracovaná nestranne, objektívne a v súlade s bežnými pravidlami hodnotenia. Na tento účel vydá odôvodnené stanovisko, na základe ktorého revízny hodnotiteľ buď zmení alebo potvrdí správu o hodnotení, pričom ak zruší odporúčania obsiahnuté v tomto stanovisku, je povinný svoje rozhodnutie odôvodniť.

8. V júli 2002 Komisia oznámila svojim zamestnancom dokument s názvom „Systém osobného hodnotenia na účely služobného postupu — Usmernenie" (ďalej len „usmernenie k hodnoteniu").

B — *Skutkové okolnosti*

9. Pre úradníka Komisie, pána De Brya s platovou triedou A 5, bola vypracovaná správa o hodnotení za obdobie od 1. júla 2001 do 31. decembra 2002, ktorá bola po rozhovore s hodnotiteľom uskutočneným 30. januára 2003, hodnotiteľom potvrdená 18. februára 2003 a schválená podpisom overovateľa v ten istý deň.

10. Pán De Bry požiadal 25. februára 2003 o preskúmanie svojho hodnotenia. Po pohovore z 11. marca 2003 overovateľ 19. marca 2003 vykonal niektoré zmeny v opisných poznámkach, avšak pridelené známky zostali nezmenené. V kolónke „Správanie počas služby" pridal predovšetkým nasledujúcu poznámku:

„Pán De Bry je kedykoľvek počas týždňa alebo cez víkend ochotný vykonávať prácu nadčas. Táto disponibilita mimo bežný pracovný čas však často vyplýva z toho, že bežný pracovný čas nedodržuje."

11. Pán De Bry sa 26. marca 2003 odvolal proti hodnoteniu. Na základe súhlasného odporúčania HV revízny hodnotiteľ rozhodnutím z 26. mája 2003 zamietol odvolanie žalobcu a sporná správa o hodnotení sa stala právoplatná.

12. Listom z 26. augusta 2003 pán De Bry podal sťažnosť podľa článku 90 ods. 2 služobného poriadku. Menovací orgán túto sťažnosť zamietol rozhodnutím zo 6. januára 2004. Pán De Bry potvrdil 12. januára 2004 doručenie tohto rozhodnutia.

13. Návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev 22. apríla 2004 pán De Bry podal na základe článku 236 ES žalobu, ktorou sa domáhal zrušenia správy o hodnotení z 26. mája 2003.

C — *Napadnutý rozsudok*

14. Na podporu svojich návrhov na zrušenie žalobca najmä uviedol žalobný dôvod založený na porušení práva na obranu. Toto porušenie vyplýva zo skutočnosti, že vytknutie nedodržania „bežného" pracovného času bolo uvedené v opisných poznámkach v kolónke „Správanie počas služby" v spornej správe o hodnotení, hoci žalobcovi neboli počas hodnoteného obdobia adresované poriadkové výzvy, ktoré by mu umožnili vyjadriť svoje stanovisko a porozumieť tejto poznámke overovateľa. Inými slovami, žalobca tvrdil, že keďže nemal možnosť vyjadriť svoje pripomienky k oneskoreniam, ktoré mu mohli byť vytýkané, údajná nedochvíľnosť nemôže byť zmienená v jeho hodnotení.

15. Na základe argumentácie uvedenej v bodoch 79 až 94 svojho rozsudku Súd

prvého stupňa prijal tento žalobný dôvod a zrušil rozhodnutie, ktorým sa schválila spochybnená správa o hodnotení.

16. Podľa napadnutého rozsudku je cieľom článku 26 služobného poriadku, ktorý je pre úradníkov konkretizáciou práva na obranu, zabrániť tomu, aby rozhodnutia zasahujúce do administratívneho postavenia a služobného postupu úradníkov, akým je rozhodnutie zakladajúce právoplatnosť správy o hodnotení, boli založené na skutočnostiach týkajúcich sa ich správania, ktoré neboli zaznamenané v ich osobnom spise a neboli dotknutým úradníkom oznámené, a títo poslední menovaní nemohli účinne vyjadriť svoje stanovisko k týmto skutkovým okolnostiam.

17. Z uvedeného podľa Súdu prvého stupňa vyplýva, že aby skutkové okolnosti, ktoré slúžili ako základ pre hodnotiace stanoviská v neprospech hodnoteného úradníka, mohli byť proti nemu použité, musia byť zaznamenané v „dokumentoch" v zmysle článku 26 služobného poriadku, ktoré boli vopred vložené do jeho osobného spisu alebo s ktorými bol minimálne vopred oboznámený. Aby sa pánovi De Bry umožnilo účinne brániť svoje záujmy, buď tým, že spochybní túto výčitku, alebo tým, že napraví svoje správanie v službe s cieľom získať dobré hodnotenie, malo byť v prejednávanej veci konštatovanie jeho nedochvíľnosti predmetom písomných upozornení urobených včas, to znamená v primeranej lehote od okamihu, keď nastala vytýkaná skutočnosť.

18. Podľa Súdu prvého stupňa vyššie uvedené platí o to viac, že táto výčitka odporuje pôvodnému posúdeniu, pretože predchádzajúca správa o hodnotení považovala „osobný štýl, pokiaľ ide o pracovný čas" pána De Bry za nespochybniteľný a dokonca za odôvodňujúci vyššie hodnotenie.

19. Nakoniec Súd prvého stupňa zdôrazňuje, že povinnosť nadriadených úradníka písomne a včas zaznamenávať každú skutočnosť, ktorá mu môže byť vytýkaná v správe o hodnotení, ktorá sa má vypracovať, je stanovená v usmernení k hodnoteniu, ktoré si Komisia sama uložila ako pravidlo správania. Usmernenie zdôrazňuje, že žiadna náležitosť z hodnotenia nesmie pre dotknutého úradníka predstavovať prekvapenie. V dôsledku toho usmernenie trvá na potrebe spätného toku informácií počas celého hodnoteného obdobia, ktorý sa musí odvolávať na konkrétne okolnosti správania a uskutočňovať sa tak rýchlo po vykonaní práce, ako je to možné, aby dotknutí úradníci pravidelne vedeli zhodnotiť spôsob svojho konania. Tiež vyzýva hodnotiteľov na zhromažďovanie dôkazov o vykonanej práci počas celého hodnoteného obdobia a na uchovávanie kópií a robenie poznámok.

20. Súd prvého stupňa ďalej zdôrazňuje, že porušenie práva na obranu mohlo mať vplyv na hodnotenie pridelené úradníkovi (pozri body 92 až 94 napadnutého rozsudku), a preto žalobnému dôvodu vyhovel.

21. Stručne povedané, Súd prvého stupňa v podstate rozhodol, že dodržanie práva hodnoteného úradníka na obranu vyžaduje, aby sa skutkové okolnosti, ktoré ďalej slúžia ako základ pre hodnotiace stanoviská obsiahnuté v správe o hodnotení, na to, aby mohli byť proti nemu použité, pred tým zaznamenali vo forme písomných upozornení v „dokumentoch" v zmysle článku 26 služobného poriadku, ktoré boli vopred vložené do jeho osobného spisu, alebo s ktorými bol minimálne vopred oboznámený. Jedine konfrontácia úradníka prostredníctvom písomného upozornenia s konštatovaním jeho nedochvíľnosti, a to včas, teda v primeranej lehote od okamihu, keď nastala vytýkaná skutočnosť, mu umožní účinne brániť svoje záujmy buď tým, že spochybní túto výčitku, alebo tým, že ju zoberie do úvahy a zlepší svoje správanie v službe s cieľom získať dobré hodnotenie.

II — Analýza odvolania

22. Komisia na podporu svojho odvolania uvádza jediný odvolací dôvod založený na skutočnosti, že Súd prvého stupňa nerešpektoval dosah dodržania práva na obranu. Ani všeobecná zásada dodržania práva na obranu, ani článok 26 služobného poriadku predstavujúci jeho špecifickú konkretizáciu nezakazujú hodnotiteľom povinnosť uviesť v správe o hodnotení skutočnosť, ktorá môže byť hodnotenému úradníkovi vytýkaná, ktorá nebola vopred písomne zaznamenaná a včas oznámená.

23. Argumentácia uvedená odvolateľkou ma vedie k úvahe, či pri uplatnení zásady dodržania práva na obranu, článku 26 služobného poriadku a/alebo usmernenia k hodnoteniu mohla Komisia prihliadnuť na výčitku vzťahujúcu sa na pracovný čas pána De Brya iba pod podmienkou, ako rozhodol Súd prvého stupňa, že bola vopred písomne zaznamenaná v „dokumente" založenom v osobnom spise dotknutého úradníka, alebo mu bola prinajmenšom oznámená, aby mu toto písomné upozornenie umožnilo buď spochybniť dôvodnosť tejto výčitky alebo zlepšiť svoje správanie s cieľom získať dobré hodnotenie.

24. Inak povedané, rozhodujúca otázka v tejto veci je táto: je možnosť prihliadnuť na výčitku podrobená systematickému predbežnému vytváraniu „dokumentu" v zmysle článku 26 služobného poriadku a jeho oznámeniu, takisto predbežnému, dotknutému úradníkovi alebo mu musia byť oznámené jedine už existujúce „dokumenty", týkajúce sa tejto výčitky?

A — *Dosah článku 26 služobného poriadku*

25. Článok 26 prvý a druhý odsek služobného poriadku stanovuje:

„Osobný spis úradníka obsahuje:

a) všetky dokumenty, týkajúce sa jeho administratívneho postavenia, a všetky správy, týkajúce sa jeho spôsobilosti, výkonnosti a správania;

b) všetky vyjadrenia úradníka k týmto dokumentom.

Dokumenty sú zaevidované, očíslované a archivované v poradí, v akom prišli; dokumenty uvedené v písmene a) nesmú byť použité alebo citované orgánom proti úradníkovi, ak s nimi nebol oboznámený pred ich vložením do spisu."

26. Judikatúra stanovila, že tieto ustanovenia článku 26 služobného poriadku „majú za cieľ zabezpečiť právo dotknutého úradníka na obranu tým, že zabránia, aby rozhodnutia prijaté menovacím orgánom a zasahujúce do jeho administratívneho postavenia a služobného postupu boli založené na skutočnostiach týkajúcich sa jeho správania nezaznamenaných v jeho osobnom spise" a neoznámených dotknutému úradníkovi [3].

27. Súhlasím so Súdom prvého stupňa (pozri bod 81 napadnutého rozsudku), že rozhodnutie zakladajúce právoplatnosť správy o hodnotení patrí do pôsobnosti článku 26 služobného poriadku.

28. Skutočnosť, že už prijaté správy o hodnotení sú spomínané týmto ustanovením ako súčasť osobného spisu, a teda musia v ňom byť povinne založené, [4] nebráni tomu, aby ich prijatie podliehalo pravidlu osobného spisu, keďže všetky „dokumenty" použité administratívou na vypracovanie takej správy musia byť vopred založené do osobného spisu hodnoteného úradníka.

3 — Rozsudok zo 7. októbra 1987, Strack/Komisia, 140/86, Zb. s. 3939, bod 7. Pozri tiež, pokiaľ ide o takmer rovnakú formuláciu, rozsudky Súdneho dvora z 28. júna 1972, Brasseur/Parlament, 88/71, Zb. s. 499, bod 11; z 12. februára 1987, Bonino/Komisia, 233/85, Zb. s. 739, bod 11; z 12. novembra 1996, Ojha/Komisia, C-294/95 P, Zb. s. I-5863, bod 57; rozsudky Súdu prvého stupňa z 5. decembra 1990, Marcato/Komisia, T-82/89, Zb. s. II-735, bod 78, a z 29. februára 1996, Lopes/Súdny dvor, T-547/93, Zb. VS s. I-A-63 a II-185, bod 80.

4 — Pozri rozsudky Bonino/Komisia už citovaný, a Lopes/Súdny dvor, už citovaný, bod 82, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. novembra 1993, Perakis/Parlament, T-78/92, Zb. s. II-1299, bod 29.

29. V tejto súvislosti nie je až také dôležité určiť, či hodnotitelia môžu byť považovaní za menovací orgán v zmysle vyššie uvedenej judikatúry. Okrem toho, menej zaužívaná formulácia požaduje dodržanie procesnej záruky stanovenej článkom 26 služobného poriadku v širšom rozsahu pri každom rozhodnutí prijatom „administratívou" a zasahujúcom do administratívneho postavenia a služobného postupu úradníka. [5]

30. Uplatnenie článku 26 služobného poriadku určuje existencia rozhodnutia zasahujúceho do administratívneho postavenia a služobného postupu úradníka. To je nesporne prípad rozhodnutia, ktoré zakladá právoplatnosť správy o hodnotení. Ako totiž pripomenul Súd prvého stupňa (pozri bod 6 napadnutého rozsudku), hodnotiace a povyšovacie obdobia sa viažu na skutočnosť, že úradník je v zásade povýšený, keď súčet jeho bodov za zásluhy, ktoré zodpovedajú číselnému hodnoteniu vyplývajúcemu zo správy o hodnotení, na strane jednej, a súčet prednostných bodov, ktoré sú mu pridelené v rámci konania o povýšení, na strane druhej, nazbieraných počas jedného alebo viacerých období, prekročí strop na povýšenie. Súd prvého stupňa už mal tiež príležitosť rozhodnúť, že pri vypracovaní správy o hodnotení musia byť dodržané ustanovenia článku 26 služobného poriadku. [6]

31. Rozhodnutie, ktorým sa s konečnou platnosťou prijala správa o hodnotení, teda spadá do pôsobnosti pravidla osobného spisu, treba ešte určiť, či toto pravidlo stanovuje, že skutkové zistenia môžu slúžiť ako základ pre negatívne hodnotiace stanoviská obsiahnuté v správe o hodnotení iba vtedy, ak boli vopred zaznamenané v „dokumentoch" v zmysle článku 26 služobného poriadku, vopred vložené do osobného spisu hodnoteného úradníka alebo s ktorými bol minimálne vopred oboznámený.

32. Súd prvého stupňa rozhodol, domnievajúc sa, že cieľom článku 26 služobného poriadku je zabrániť tomu, aby rozhodnutia zasahujúce do administratívneho postavenia a služobného postupu úradníka boli založené na skutočnostiach týkajúcich sa jeho správania, ktoré neboli zaznamenané v jeho osobnom spise, že každá skutková okolnosť zakladajúca hodnotiace stanovisko v neprospech hodnoteného úradníka musí byť vopred zaznamenaná v „dokumente" v zmysle článku 26 služobného poriadku, vopred vložená do jeho osobného spisu alebo mu má byť minimálne vopred oznámená v primeranej lehote od okamihu, keď nastala vytýkaná skutočnosť.

33. Takýto výklad vedie k tomu, že podmienkou použitia určitej skutočnosti v neprospech úradníka v správe o hodnotení je predbežné systematické vytvorenie „dokumentu" vo forme písomného upozornenia.

5 — Pozri najmä rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. júna 1996, Vela Palacios/ESV, T-293/94, Zb. VS s. I-A-305 a II-893, bod 37.

6 — Tamže, body 36 až 38.

34. Nezdá sa však, že taký by bol zmysel judikatúry Súdneho dvora. Súd prvého stupňa na svoju podporu uvádza rozsudok Strack/Komisia [7] (pozri bod 84 napadnutého rozsudku). Je pravda, že pokiaľ ide o konanie o uznaní choroby z povolania, správne rozhodol, že skutkové zistenia lekárskej povahy musia byť prítomné v osobnom spise, „ak skutočnosti, ktoré uvádzajú, sú základom správ o spôsobilosti, výkonnosti a správaní sa úradníka". [8] Ale z toho istého rozsudku vyplýva, že tieto lekárske zistenia boli zaznamenané v dokumentoch a že Súdny dvor iba pripomenul, v rozpore s tvrdením Komisie, že tieto dokumenty, hoci sa na ne vzťahuje lekárske tajomstvo, musia byť vložené do osobného spisu, ak skutočnosti, ktoré uvádzajú, môžu ovplyvniť administratívne postavenie alebo vývoj služobného postupu úradníka. [9]

35. Súdny dvor tiež zrušil rozhodnutie o menovaní konkurenta z dôvodu, že správa o hodnotení skúšobnej doby žalobcu, na ktorej bolo sporné opatrenie založené, nebola vložená v osobnom spise tak, aby mu umožnila vyjadriť svoje pripomienky k tejto veci, čím bol porušený článok 26 služobného poriadku. [10] O rozhodnutí o predčasnej zmene pracovného miesta úradníka založenom na správe, ktorá nebola vopred vložená do jeho osobného spisu, ani mu nebola prinajmenšom vopred oznámená, sa tiež rozhodlo, že je nezákonné, pretože jeho prijatím bol porušený článok 26 druhý odsek služobného poriadku. [11]

36. Judikatúra Súdu prvého stupňa tiež požaduje zaznamenanie v osobnom spise alebo minimálne oboznámenie dotknutého úradníka s *existujúcimi* dokumentmi. Súd prvého stupňa takto videl porušenie článku 26 služobného poriadku v tom, že upozornenia vystavené nadriadenými, na ktoré sa prihliadlo v rámci konania o povýšení alebo preložení, obsahovali, okrem posúdenia vyplývajúceho z porovnávania prihlášok, aj skutočnosti týkajúce sa spôsobilosti, výkonnosti a správania sa uchádzača, ktoré neboli vopred vložené do jeho osobného spisu a ani mu neboli oznámené. [12] Tiež rozhodol, že článok 26 služobného poriadku požaduje založenie predbežnej správy o posúdení kvality práce úradníka do jeho osobného spisu, ak by mohla slúžiť na vypracovanie budúcej správy o hodnotení. [13]

37. Ako sa zdá, všeobecná orientácia judikatúry týkajúcej sa pravidla vedenia osobných

7 — Už citovaný.

8 — Tamže, bod 13.

9 — Tamže, body 4 až 14.

10 — Pozri rozsudok Bonino/Komisia, už citovaný.

11 — Pozri rozsudok Ojha/Komisia, už citovaný.

12 — Pozri rozsudok Perakis/Parlament, už citovaný, body 28 až 32. Pokiaľ ide o rovnaké riešenie, pozri rozsudky Súdu prvého stupňa z 30. novembra 1993, Tsirimokos/Parlament, T-76/92, Zb. s. II-1281, body 34 a 35, a tiež Lopes/Súdny dvor, už citovaný, body 81 a 82.

13 — Pozri rozsudok Vela Palacios/ESV, už citovaný, body 36 až 38.

spisov je nesporná. Vyplýva z nej, že akákoľvek písomnosť zaznamenávajúca skutkovú okolnosť týkajúcu sa správania úradníka musí byť považovaná za „dokument" v zmysle článku 26 služobného poriadku a ako taká založená do osobného spisu alebo minimálne oznámená dotknutému úradníkovi. Na druhej strane, podľa mojich vedomostí žiadna zmienka v judikatúre [14] neobsahuje taký výklad článku 26 služobného poriadku, podľa ktorého skutočnosť v neprospech dotknutého úradníka môže založiť rozhodnutie zasahujúce do administratívneho postavenia úradníka iba vtedy, ak bola písomne zaznamenaná v „dokumente".

38. Bez porušenia znenia tohto ustanovenia teda súhlasím s Komisiou a tiež sa domnievam, že článok 26 druhý odsek služobného poriadku predpokladá existenciu dokumentov v zmysle prvého odseku písm. a) toho istého článku, ale nestanovuje povinnosť vytvoriť takéto dokumenty.

14 — S jedinou výnimkou, ktorá sa mi nezdá byť úplne presvedčivá. Vo veci Marcato/Komisia, už citovanej, bodoch 73 až 81, Súd prvého stupňa zrušil rozhodnutie menovacieho orgánu stanovujúceho zoznam úradníkov, ktorých zásluhy najviac odôvodňovali povýšenie, na základe návrhu predloženého výborom pre povyšovanie z dôvodu, že tento výbor preskúmaval správanie žalobcu vo svetle ústnych vyhlásení zástupcu generálneho riaditeľa, hoci vzhľadom na ich význam mali byť tieto vyhlásenia podľa článku 26 služobného poriadku ihneď písomne zaznamenané a založené do osobného spisu žalobcu, ktorého zápis na uvedený zoznam bol zamietnutý. Zdá sa však, že z odôvodnenia uvádzaného Súdom prvého stupňa vyplýva, že toto riešenie sa vysvetľuje skutočnosťou, že žalobca nemal možnosť predložiť pred výborom pre povýšenie svoje pripomienky k vyhláseniam zástupcu generálneho riaditeľa, a preto že bolo porušené jeho právo na obranu.

B — *Dosah zásady dodržania práva na obranu*

39. Ak to aj znenie článku 26 služobného poriadku nestanovuje, treba zistiť, či výklad tohto ustanovenia vo svetle zásady dodržania práva na obranu alebo táto zásada samotná nevyžaduje, aby skutková okolnosť mohla založiť nepriaznivé posúdenie obsiahnuté v správe o hodnotení úradníka iba vtedy, ak bola vopred písomne zaznamenaná v „dokumente" alebo prinajmenšom bola predmetom písomných upozornení počas hodnoteného obdobia, s ktorými bol úradník v primeranej lehote oboznámený.

40. Súd prvého stupňa totiž chápe výklad vyvodený z pravidla osobného spisu v širšej perspektíve zásady dodržania práva na obranu (pozri bod 79 napadnutého rozsudku).

41. Ustálená judikatúra pripomína, že „dodržanie práva na obranu v konaní, ktoré bolo začaté proti osobe a ktoré môže viesť k prijatiu pre ňu nepriaznivého rozhodnutia, predstavuje základnú zásadu práva Spoločenstva". [15] Rozhodlo sa, že táto zásada sa

15 — Pozri napríklad rozsudky Súdneho dvora zo 14. februára 1990, Francúzsko/Komisia, nazvaný „Boussac Saint Frères", C-301/87, Zb. s. I-307, bod 29; z 29. júna 1994, Fiskano/Komisia, C-135/92, Zb. s. I-2885, bod 39; rozsudky Súdu prvého stupňa z 19. júna 1997, Air Inter/Komisia, T-260/94, Zb. s. II-997, bod 59, a z 8. marca 2005, Vlachaki/Komisia, T-277/03, Zb. VS s. I-A-57, II-243, bod 64.

uplatňuje na antidumpingové konania [16], konania v oblasti hospodárskej súťaže [17], štátnej pomoci [18] a samozrejme v oblasti práva verejnej služby [19].

42. Ako každá všeobecná právna zásada, aj táto zásada má za cieľ preklenúť absenciu textu zaručujúceho právo na obranu alebo vyplniť takúto medzeru, pretože sa uplatňuje „aj keď neexistuje právna úprava týkajúca sa tohto konania“ [20] alebo „aj keď neexistuje osobitná právna úprava“. [21] Môže teda zaviesť prísnejšie procesné požiadavky, ako sú tie, ktoré stanovujú texty na účely ochrany práva na obranu.

43. Uvedené platí o to viac, že ide o prípad hodnotiteľov pri posudzovaní zamestnancov, ktorých sú poverení hodnotiť, pričom autor aktu disponuje širokou diskrečnou právomocou, ktorej uplatnenie tak podlieha iba obmedzenej kontrole. [22] V takýchto prípadoch súd Spoločenstva posilňuje formálne a procesné požiadavky, ktorým podriaďuje prijatie aktu. Ako už rozhodol, „ak administratíva disponuje takou diskrečnou právomocou, rešpektovanie záruk poskytnutých právnym poriadkom Spoločenstva... má ešte zásadnejší význam. Medzi týmito zárukami figuruje najmä... právo dotknutého subjektu vyjadriť svoje stanovisko, ako aj právo na dostatočne odvodnené rozhodnutie“. [23]

44. Je známe, že táto zásada vo všeobecnosti „vyžaduje, aby každá osoba, voči ktorej môže byť prijaté rozhodnutie spôsobujúce ujmu, mohla účinne vyjadriť svoje stanovisko, a to prinajmenšom ku skutočnostiam, ktoré jej Komisia kladie za vinu pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia“. [24]

45. Je na tento účel potrebné, ako sa domnieval Súd prvého stupňa, aby skutkové

16 — Pozri napríklad rozsudky z 27. júna 1991, Al-Jubail Fertilizer/Rada, C-49/88, Zb. s. I-3187, a z 3. októbra 2000, Industrie des poudres sphériques/Rada, C-458/98 P, Zb. s. I-8147.

17 — Pozri rozsudok z 13. februára 1979, Hoffmann-La Roche/Komisia, 85/76, Zb. s. 461.

18 — Pozri rozsudky z 10. júla 1986, Belgicko/Komisia, 234/84, Zb. s. 2263, a Boussac Saint Frères, už citovaný.

19 — Pozri rozsudky Súdu prvého stupňa z 23. januára 2002, Reynolds/Parlament, T-237/00, Zb. s. II-163, a Vlachaki/Komisia, už citovaný.

20 — Rozsudky Belgicko/Komisia, už citovaný, bod 27, a Air Inter/Komisia, už citovaný, bod 59.

21 — Rozsudok Vlachaki/Komisia, už citovaný, bod 64. Alebo tiež „aj keď neexistuje výslovné ustanovenie stanovené na tento účel právnou úpravou týkajúcou sa tohto konania“ (rozsudok Reynolds/Parlament, už citovaný, bod 87).

22 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 5. mája 1983, Ditterich/Komisia, 207/81, Zb. s. 1359, bod 13, a rozsudok Súdu prvého stupňa zo 7. mája 2003, Den Hamer/Komisia, T-278/01, Zb. VS s. I-A-139 a II-665, bod 58.

23 — Pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 21. októbra 1992, Maurissen/Dvor audítorov, T-23/91, Zb. s. II-2377, bod 41, ktorý znova opakuje v prípade hodnotiaceho konania týkajúceho sa úradníka riešenie, ktoré bolo pôvodne prijaté v špecifickom kontexte spoločného colného sadzobníka (pozri rozsudok z 21. novembra 1991, Technische Universität München, C-269/90, Zb. s. I-5469, bod 14).

24 — Pozri napríklad rozsudky Reynolds/Parlament, už citovaný, bod 101, a Vlachaki/Komisia, už citovaný, bod 64. Pozri, pokiaľ ide o mierne odlišnú, ale ekvivalentnú formuláciu, rozsudok z 21. septembra 2000, Mediocurso/Komisia, C-462/98 P, Zb. s. I-7183, bod 36.

okolnosti v neprospech dotknutého úradníka použité ako základ správy o hodnotení boli písomne zaznamenané a oznámené hodnotenému úradníkovi v primeranej lehote od okamihu, kedy nastali?

46. Odvolateľka vidí v takomto názore neprihliadnutie na dosah zásady dodržania práva na obranu. Podľa nej sa právo na obranu vykonáva iba v rámci samotného konania, ktoré môže viesť k prijatiu aktu spôsobujúceho ujmu; nezahŕňa povinnosť autora takého aktu adresovať dotknutej osobe upozornenie pred začatím daného konania.

47. Tento odvolací dôvod sa mi zdá byť dôvodný. Na dodržanie práva na obranu je totiž dôležité, že dotknutý subjekt môže *účinne* vyjadriť svoje stanovisko ku skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu. Inak povedané, je potrebné a stačí, aby jeho pripomienky mohli byť vyjadrené v okamihu, kedy môžu slúžiť jeho právu na obranu, to znamená v okamihu, kedy budú ešte spôsobilé zmeniť posúdenie autora aktu, a teda mať vplyv na negatívny obsah aktu, ktorý má tento autor v úmysle prijať.

48. Hodnotiace konanie je v celom rozsahu založené na kontradiktórnej zásade tak, aby sa zabezpečilo právo na obranu hodnoteného úradníka. Vo viacerých štádiách môže úradník vyjadriť svoje stanovisko pred tým, ako je správa o hodnotení vypracovaná s konečnou platnosťou. Pripomínam [25] týmto, že konanie začína rozhovorom medzi úradníkom a hodnotiteľom, že ak úradník nie je spokojný so správou následne vypracovanou hodnotiteľom, môže požadovať pohovor s overovateľom, na základe ktorého môže tento zmeniť správu; že nakoniec ak rozhodnutie overovateľa úradníka neuspokojí, môže podať odôvodnené odvolanie na HV, ktorý vydá stanovisko, na základe ktorého revízny hodnotiteľ vypracuje konečnú správu o hodnotení. Okrem iného je v prejednávanej veci nesporné, že na základe pohovoru pána De Brya s overovateľom, zmenil overovateľ niektoré opisné poznámky hodnotiteľa.

49. Judikatúra tiež stanovuje povinnosť dodržať právo na obranu, ktoré sa vníma ako možnosť ponúknutá adresátovi rozhodnutia citeľne zasahujúceho do jeho záujmov účinne vyjadriť svoje stanovisko, iba *po tom*, ako sa konanie spôsobilé viesť k takémuto rozhodnutiu *začalo*. Uvedené je odvodené od už použitej formulácie, podľa ktorej treba právo na obranu dodržať „v *každom* konaní, ktoré začalo proti osobe a môže viesť k prijatiu aktu spôsobujúcemu jej ujmu“. [26] Konkrétnejšie, Súdny dvor pripomenul, že v rámci antidumpingových konaní musí byť dotknutým podnikom umožnené vyjadriť

25 — Pozri bod 7 týchto návrhov.

26 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát (pozri vyššie citované odkazy, bod 41 týchto návrhov).

svoje stanovisko *„počas* správneho konania". [27] Takisto pokiaľ ide o správu Dvora audítorov, ktorá tiež môže obsahovať hodnotiace stanoviská nepriaznivé voči osobe, spresnil, že na základe kontradiktórnej zásady menovite uvedená osoba musí byť vyzvaná, aby vyjadrila svoje stanovisko k častiam, ktoré sa jej týkajú, ktoré Dvor audítorov „mal v úmysle" zaradiť do tejto správy, a to predtým, ako sa „právoplatne prijme". [28] Tiež sa rozhodlo v rámci konaní týkajúcich sa hospodárskej súťaže, že zásadu kontradiktórnosti ako základného prvku práva na obranu treba dodržiavať iba od okamihu oznámenia výhrad dotknutému podniku. [29] Nakoniec a predovšetkým, Súd prvého stupňa sám zamietol žalobný dôvod založený na porušení práva na obranu namietanom v súvislosti s rozhodnutím týkajúcim sa prijatia správy o hodnotení, pretože žalobca bol vypočutý revíznym hodnotiteľom, mal možnosť obrátiť sa na výbor s paritným zastúpením a predložil mu svoje obsažné pripomienky. [30]

50. Iba veľmi výnimočne nastane situácia, že jediný spôsob ako umožniť úradníkovi účinne vyjadriť svoje stanovisko ku skutočnostiam v jeho neprospech, ktoré môžu byť použité v rozhodnutí zasahujúcom do jeho administratívneho postavenia alebo služobného postupu, je vopred tieto skutočnosti zaznamenať do dokumentu, ktorý mu musí byť oznámený v primeranom čase od okamihu, kedy nastala vytýkaná skutočnosť. Aby takáto situácia nastala, je potrebné konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu spôsobujúcemu ujmu a ktoré inak neponúka možnosť účinne sa vyjadriť k týmto skutočnostiam. [31] Ako som práve preukázal, toto nie je prípad prejednávanej veci.

51. Súd prvého stupňa však tvrdí, že hodnotený úradník môže riadne vyjadriť svoj názor počas hodnotiaceho konania v podstate iba vo vzťahu k hodnotiacim stanoviskám, teda opisným poznámkam, a k hodnoteniu ako číselnému prepisu týchto poznámok, ale nie k skutkovým okolnostiam, ktoré boli základom pre tieto hodnotiace stanoviská (pozri body 82 a 83 napadnutého rozsudku). Inak povedané, pán De Bry sa nemohol brániť proti výčitkám nedochvíľnosti, teda zisteniu, ktoré pozbavilo lesku pochvalné hodnotenie, podľa ktorého bol „vždy ochotný dokončiť svoju prácu aj v rámci práce nadčas počas týždňa alebo dokonca cez víkend".

52. Priznám sa, že som celkom nepochopil relevantnosť tohto rozdielu vo vzťahu k dodržaniu práva na obranu. Výčitka nedodržania riadneho pracovného času sa konštatuje, a môže byť preukázaná alebo nepreukázaná; nemôže byť ale predmetom

27 — Rozsudok Industrie des poudres sphériques/Rada, už citovaný, bod 99 (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

28 — Rozsudok z 10. júla 2001, Ismeri Europa/Dvor audítorov, C-315/99 P, Zb. s. I-5281, body 29 a 30.

29 — Pozri rozsudok z 21. septembra 1989, Hoechst/Komisia, 46/87 a 227/88, Zb. s. 2859, body 15 a 16.

30 — Pozri rozsudok Den Hamer/Komisia, už citovaný, bod 73.

31 — Pozri poznámku pod čiarou 14.

diskusií. Pokiaľ ide o prípadné odôvodnenie nedochvíľnosti, ktorého by sa mohol pán De Bry dovolávať, aby tak vylúčil nepriaznivé hodnotenie, na účinnosť jeho práva na obranu stačí, aby sa tohto odôvodnenia dovolával počas hodnotiaceho konania.

53. Pravdu povediac, ako správne tvrdí Komisia, povinnosť uložená hodnotiteľovi písomne upozorniť hodnoteného úradníka na každú skutočnosť, ktorá môže byť použitá v jeho neprospech v správe o hodnotení v primeranej lehote od okamihu, kedy nastala, by hlboko transformovala význam samotného práva byť vypočutý. Toto právo by už nebolo zosobnením práva na obranu, ale transformovalo by sa na právo byť upozornený. Funkciou takého práva by už nebolo umožniť dotknutej osobe účinne vyjadriť svoje stanovisko ku skutočnostiam, ktoré sa jej kladú za vinu a ktoré odôvodňujú akt spôsobujúci ujmu; jeho funkciou by bolo umožniť tejto osobe správať sa takým spôsobom, aby sa nenaplnili podmienky na prijatie takého rozhodnutia. Priznanie skutočnosti, že procesná záruka práva byť vypočutý takto prekročila rámec dodržiavania práva na obranu, okrem iného vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku. V bode 86 svojho rozsudku Súd prvého stupňa hovorí, že jedine písomné upozornenie konštatujúce nedochvíľnosť včas adresované žalobcovi by mu umožnilo účinne brániť svoje záujmy, buď tým, že by spochybnil túto výčitku alebo tým, že by napravil svoje správanie v službe. Ako som však už zdôraznil vyššie, spochybnenie tejto výčitky môže byť účinne vykonané aj počas hodnotiaceho konania. A zlepšenie svojho správania v službe je cieľ, ktorý prekračuje rozsah pôsobnosti dodržania práva na obranu.

54. Ten istý cieľ v skutočnosti sleduje samotná správa o hodnotení. Ako uznal sám Súd prvého stupňa, poznámky obsiahnuté v správe o hodnotení „môžu úradníkovi pomôcť vylepšiť si, ak je to potrebné, body za zásluhy, od ktorých nevyhnutne závisí jeho služobný postup“. [32]

55. Pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého potrebu adresovať pánovi De Bryovi písomné upozornenia týkajúce sa jeho nedochvíľnosti v prejednávanej veci posilňuje skutočnosť, že nedodržiavanie riadneho pracovného času nebolo negatívne posúdené v jeho predchádzajúcej správe o hodnotení (pozri bod 89 napadnutého rozsudku), toto tvrdenie nie je presvedčivé. Odchýlka od predchádzajúceho hodnotenia, ak by si aj vyžadovala podrobnejšie odôvodnenie [33], nemôže mať nijaký vplyv na dosah dodržania práva na obranu.

32 — Rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. apríla 2005, Sundholm/Komisia, T-86/04, neuverejnený v Zbierke, bod 32.

33 — Pozri najmä rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 1987, Turner/Komisia, 178/86, Zb. s. 5367, a rozsudok Súdu prvého stupňa zo 16. júla 1992, Della Pietra/Komisia, T-1/91, Zb. s. II-2145, bod 30.

56. Nakoniec, zásada dodržania práva na obranu nezahŕňa povinnosť písomne zaznamenať a oznámiť dotknutému úradníkovi v primeranej lehote akúkoľvek skutočnosť týkajúcu sa jeho správania, ktorá môže podporiť zaradenie negatívneho posúdenia do jeho správy o hodnotení a ktorá prináša značné praktické ťažkosti. Zo strany hodnotiteľov znamená každodenné nepretržité pozorovanie správania hodnotených úradníkov, stanovuje im povinnosť veľmi rýchlo reagovať vypracovaním poznámok a sťažuje vedenie osobných spisov, ktoré sa veľmi rýchlo môžu stať málo využiteľné v dôsledku rozsahu, ktorý nadobudnú. Nakoniec smeruje k nadbytočnej formalizácii vzťahov medzi nadriadenými a ich zamestnancami, čo môže byť iba zdrojom napätia.

C — *Dosah usmernenia k hodnoteniu*

57. Treba ešte overiť, či usmernenie k hodnoteniu, ako to tvrdil Súd prvého stupňa (pozri bod 91 napadnutého rozsudku) požaduje v prejednávanej veci prísnejšie ponímanie zásady dodržania práva na obranu a/alebo článku 26 služobného poriadku, a to ako zásady zaväzujúcej nadriadených úradníka písomne a včas zaznamenať akúkoľvek skutkovú okolnosť, ktorá môže byť použitá v jeho neprospech v správe o hodnotení, ktorá sa má vypracovať.

58. Je pravda, že usmernenie k hodnoteniu, ktoré Komisia oznámila svojim zamestnancom v júli 2002, možno považovať za internú smernicu a ako také sa musí považovať za konvenčné pravidlo postupu, ktoré administratíva uložila sebe samej. Ak Komisia nechce porušiť zásadu rovnosti zaobchádzania, je povinná usmernenie dodržiavať s výnimkou existencie dôvodov, ktoré by viedli k odchýleniu sa od tohto usmernenia. [34]

59. Spôsob, akým Súd prvého stupňa prezentuje požiadavky uložené hodnotiteľom usmernením k hodnoteniu, ma však nepresvedčil. Zdá sa mi neprimerané vykladať usmernenie spôsobom, že ukladá povinnosť písomne zaznamenať každú výčitku o skutočnosti týkajúcej sa správania dotknutého úradníka a oznámiť mu ju v krátkej lehote od okamihu, kedy táto skutočnosť nastala. Je nesporné, že usmernenie zdôrazňuje potrebu „spätného toku informácií, ku ktorému dochádza pravidelne a v požadovanom čase“ (kapitola 3 usmernenia). A v bode 3.2 spresňuje, že tento spätný tok informácií „sa musí vzťahovať na konkrétne okolnosti správania sa“ a „musí

34 — Ako vyplýva z ustálenej judikatúry. Pozri najmä rozsudky z 30. januára 1974, Louwage/Komisia, 148/73, Zb. s. 81, bod 12; z 1. decembra 1983, Blomefield/Komisia, 190/82, Zb. s. 3981, bod 20; z 13. decembra 1984, Lux/Dvor audítorov, 129/82 a 274/82, Zb. s. 4127, bod 20, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 10. septembra 2003, McAuley/Rada, T-165/01, Zb. VS I-A -193 a II-963, bod 44.

k nemu dochádzať čo možno najrýchlejšie po vykonaní práce". Je pravda, že z tohto pohľadu ukladá hodnotiteľom povinnosť, aby „zhromažďovali dôkazy o vykonanej práci..., aby z nich uchovávali kópie alebo robili poznámky" (bod 3.1 usmernenia k hodnoteniu). Bolo by ale nesprávne vnímať tieto ustanovenia tak, že ukladajú povinnosť vypracovať hodnotenie pre každú konkrétnu okolnosť týkajúcu sa správania. Usmernenie okrem iného spresňuje v kapitole 3, že spätný tok informácií môže byť zabezpečený prostredníctvom „formálnych alebo *neformálnych* hodnotení a *osobného rozhovoru*".[35] Inak povedané, výčitka vzťahujúca sa na konkrétnu okolnosť týkajúcu sa správania môže mať určite aj formu ústneho upozornenia.

60. V každom prípade tieto požiadavky stanovené usmernením k hodnoteniu nemožno považovať za osobitné prísnejšie vyjadrenie dodržiavania práva na obranu. Toto právo, definované ako právo byť vypočutý, sa uplatňuje, ako bolo uvedené, iba v rámci hodnotiaceho konania, ale nie počas hodnoteného obdobia. Právo byť prinajmenšom ústne upozornený, ktoré stanovuje usmernenie k hodnoteniu, je viac požiadavkou správneho úradného postupu. Je totiž súčasťou správneho úradného postupu, aby nadriadení informovali čo možno najrýchlejšie hodnotených úradníkov o výčitkách, ktoré by im mohli byť adresované, aby sa im umožnilo zlepšiť správanie v službe a zabezpečiť takto jej riadne fungovanie.

61. Je pravda, že možno tvrdiť, že dodržiavanie práva na obranu „zodpovedá požiadavkám správneho úradného postupu".[36] Ale ak možno dodržanie práva na obranu chápať ako súčasť správneho úradného postupu, tento pojem široko prekračuje rámec uvedenej procesnej záruky. Predovšetkým to platí preto, že správny úradný postup stanovuje hodnotiteľom povinnosť upozorniť hodnotených úradníkov v krátkej lehote od okamihu, kedy nastali okolnosti, ktoré by mohli založiť negatívne posúdenie v správe o hodnotení.

62. Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že napadnutý rozsudok obsahuje nesprávne právne posúdenie v rozsahu, v akom neprihliadol na dosah dodržania práva na obranu z pohľadu základnej zásady, ako aj článku 26 služobného poriadku a usmernenia k hodnoteniu.

35 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

36 — Pozri napríklad rozsudok Vlachaki/Komisia, už citovaný, bod 64.

III — Návrh

63. Z týchto dôvodov Súdnemu dvoru navrhujem, aby vyhovel odvolaciemu dôvodu založenému na porušení práva Spoločenstva a v dôsledku toho zrušil rozsudok Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 12. júla 2005, De Bry/Komisia (T-157/04).